

काय छापायचे

- **एकदाच, तुमच्यासाठी:** run.pdf, 1 पान. सत्र चालवताना ते हातात ठेवा.
- **प्रत्येक मुलीसाठी एक प्रत:** sheets.pdf, 2 पाने. पान अ आणि पान ब. म्हणजे प्रत्येक मुलीसाठी 2 पाने.
- **हे छापायची गरज नाही:** या मार्गदर्शिकेतील पाने 5 ते 7, उत्तरे. त्याशिवायही सत्र चालते.

मार्गदर्शिका, निरखून पाहू

गट 4 ते 24 · शाश्वत विकास ध्येये 4, 5 · मराठी आवृत्ती · प्रकाशित · AI translation from English master, Machine translation; English master by Nameet Potnis

या आवृत्तीविषयी. ही आवृत्ती इंग्रजी संचातून कृत्रिम बुद्धिमत्तेने अनुवादित केली आहे. यात चुका असू शकतात. काही दुरुस्त करायचे असेल किंवा वेगळ्या शब्दांत सांगायचे असेल तर hello@potnis.org वर लिहा — आम्ही ती सुधारून देऊ.

About this edition. This edition was translated from the English pack with AI. It may contain mistakes. Write to hello@potnis.org if something should be fixed or said differently — we will update it.

खोलीत जाण्यापूर्वी

- **सत्राआधी स्वतः कागदाचा एक गोळा करा आणि मिनिटभर त्याकडे पाहा. मऊ किंवा ओलसर कागद उघडणार नाही.**
- पहिल्या आणि दुसऱ्या पाहण्याच्या मधल्या वेळात गोळ्यांना कोणीही हात लावायचा नाही.
- उत्तर तुम्ही सांगायचे नाही. प्रश्न तिच्याकडेच परत द्या: "तुला काय वाटते?"
- वापरलेला कागद हाच इथला बरोबर कागद आहे.

हे घरी एकदाच वाचा. खोलीत तुम्हाला फक्त सत्राचे पान लागते. इथे "तुम्ही" म्हटले आहे, तिथे सत्र चालवणारी कोणीही अभिप्रेत आहे: वर्ग घेणारी ताई, स्वयंसेविका किंवा मोठी बहीण.

संबोधनाविषयी. मराठीत क्रियापद लिंगानुसार बदलते, आणि ही मार्गदर्शिका सत्र चालवणारीला स्त्रीलिंगी संबोधते, कारण ही सत्रे चालवणाऱ्या बहुतेक स्त्रिया आणि मुली आहेत. पुरुषानेही हे सत्र संपूर्णपणे चालवता येते: सगळ्या सूचना जशाच्या तशा त्याच्यासाठीही आहेत.

ही कोणासाठी

- **4 ते 7 वर्षांच्या मुलींसाठी.** ज्यांना पेन्सिल धरता येते आणि एका वस्तूकडे मिनिटभर पाहता येते. या सत्रात कुठेही वाचण्याची किंवा लिहिण्याची गरज नाही.
- **पाहणे आणि स्वतः ओळखणे.** सावली आणि आकार या संचासारखे हे नाही: तिथे ती मुद्दाम एक गोष्ट बदलते, इथे वस्तू आपोआप बदलते आणि ती फक्त पाहते.
- **गटाचा आकार.** 4 ते 24 मुली.

- **एकाच खोलीत वेगवेगळे स्तर.** चार वर्षांची मुलगी आणि सात वर्षांची मुलगी त्याच कागदाने तेच काम करतात, आणि ताण कृतीच्या आतच सामावलेला असतो. जिला अजून नीट चित्र काढता येत नाही ती चौकटीत गोळ्यासाठी एक खूण आणि तिने बोट दाखवलेल्या भागासाठी एक खूण करते, आणि तेच पूर्ण झालेले पान आहे. जी पुढे आहे ती दिसणारे कोपरे मोजून प्रत्येकासाठी एक खूण करते, तिच्या गोळ्यासाठी एक शब्द लिहिते किंवा गिरवते, आणि पान ब च्या मागच्या बाजूला तिसऱ्यांदा चित्र काढते. कोणालाही वेगळे पान दिले जात नाही.

काय लागेल

- प्रत्येक मुलीसाठी पान अ आणि पान ब, प्रत्येकी एक
- प्रत्येक मुलीसाठी एक पेन्सिल, किंवा दोर्घांत एक
- प्रत्येक मुलीसाठी चुरगळण्यासाठी कागदाचा एक तुकडा, साधारण तिच्या हाताएवढा. एका बाजूला आधीच लिहिलेला वापरलेला कागद नव्या कागदापेक्षा चांगला
- **फुकट आणि ऐच्छिक:** काहीही नाही
- **इथले काहीही विकत घ्यावे लागत नाही.**

सत्राचा आकार असा का

वस्तू आपोआप बदलते, आणि तिला कोणीच हात लावत नाही. घट्ट दाबलेला कागदाचा गोळा खाली ठेवल्यावर काही मिनिटे आपोआप उघडत राहतो. हाच या संचाचा सगळा गाभा आहे. ती पाहते, ती त्याला तसाच सोडून देते, पुन्हा पाहते, आणि काहीतरी वेगळे झालेले असते. तिने हात लावलेला नसल्यामुळे तो बदल तिने केलेला नसतो, म्हणून "काय झाले?" हा प्रश्न उघडाच राहतो — आणि कुतूहल तिथूनच जन्म घेते.

वापरलेला कागद हाच बरोबर कागद. कागद सगळीकडे फुकट नसतो, म्हणून आधीच काहीतरी लिहिलेल्या कागदाची मागची बाजू वापरा. मुली कचरल्या तर मोठ्याने सांगा: "या कागदाने त्याचे पहिले काम केले आहे. हे त्याचे दुसरे काम." शेवटी ती तो सपाट करते आणि तो अजूनही कागदच असतो.

एका गोष्टीकडे खूप वेळ पाहणे तीन गोष्टीपेक्षा चांगले. चार वर्षांच्या मुली पाने, दगड आणि काड्या आणून घायची तयारी दाखवतील. सत्र तिच्यासमोरच्या एकाच गोळ्यावर ठेवा. इथे सराव होणारे कौशल्य एका गोष्टीकडे जास्त वेळ पाहणे हे आहे, गोळा करणे नाही.

या वयात बोट दाखवणे हीच नोंद आहे. गटातल्या बहुतेकींना लिहिता येत नाही, आणि काहींना स्वतःचे नावही लिहिता येत नाही. त्यामुळे नोंद म्हणजे एक चित्र, एक खूण, दाखवलेले बोट आणि तोंडाने सांगितलेला एक शब्द. पान देतानाच तिचे नाव तुम्ही लिहून द्या, आणि तिने सांगितले तरच तिचा शब्द तिच्या चित्राखाली लिहा. तिचे चित्र गोळ्यासारखे दिसायलाच हवे असे नाही. ते तिचे असायला हवे.

थांबण्याचे काम हात लांब ठेवते. बदल घडण्यासाठी काही मिनिटे कोणीही कशालाही हात लावता कामा नये, आणि शेजारी काहीतरी मजेशीर असताना चार वर्षांच्या मुलीसाठी तो खूप मोठा वेळ असतो. म्हणून मधल्या टप्प्यात खोली उभी राहते आणि बाकांपासून दूर जाते, आणि जे दाबता येत नाही अशा गोष्टींवर तेच कौशल्य वापरते: दार, जमीन, तिचा स्वतःचा हात.

उत्तर तुम्ही सांगायचे नाही. तो का उघडला असे कोणी विचारले की प्रश्न तिच्याकडेच परत द्या: "तुला काय वाटते?" मग: "आपण उद्या पुन्हा पाहू." या वयाच्या मुलीला त्याचा शब्द नको आहे. तिला ते लक्षात आलेले असणे हवे आहे.

सगळ्यांना सामावून घेताना

अजून वाचता न येणारी मुलगी. या सत्रात तिला काहीही वाचावे लागत नाही. पान ब वरचे दोन शब्द — वेगळा आणि तसाच — तुम्ही एकदाच मोठ्याने वाचता, प्रत्येक शब्द म्हणताना त्याकडे बोट दाखवता, आणि तिला जो म्हणायचा आहे त्यावर ती खूप करते. तिला गोळ्यासाठी एखादा शब्द हवा असेल तर ती तुम्हाला सांगेल, तुम्ही तो गिरवण्याच्या ओळीत हलकेच लिहाल आणि ती त्यावरून गिरेल. सत्र संपताना तिच्या हातात खोलीतल्या इतर सगळ्यांसारखीच दोन पाने असतात.

उशिरा येणारी मुलगी. दारातच तिला कागदाचा तुकडा फाडून द्या, तिच्याबरोबर दाबून गोळा करा, आणि एकच वाक्य सांगा: "खाली ठेव, हात लावू नको, आणि त्याचे चित्र काढ." तेवढेच काम आहे आणि त्यासाठी आधीची कोणतीही पायरी लागत नाही. दुसरे पाहणे सुरू झाल्यावर ती आली तर तिचे पहिले पाहणे आता होईल आणि इतर जणी समारोप करत असताना तिचे दुसरे पाहणे होईल — त्याला दोन मिनिटे पुरतात. ती कुठे होती हे गटासमोर कधीही विचारू नका.

खोलीत मुलगे असतील तर. मुलगे तीच कृती त्याच कागदाने आणि त्याच पानांनी करतात. सत्र मुलींवर केंद्रित राहावे म्हणून दोन गोष्टी पुरतात, आणि त्यांनी कोणालाही वगळले जात नाही: समारोपाच्या फेरीत मुली आधी बोट दाखवतात आणि आधी सांगतात, आणि शेजारच्या मुलीचे उत्तर खोलीतला सगळ्यात पटकन बोलणारा आवाज देत नाही एवढे तुम्ही पाहता. एखाद्या मुलीच्या चित्राला कोणी हसले तर एकच वाक्य सांगा — "इथले प्रत्येक चित्र वेगळ्या गोळ्याचे आहे" — आणि लगेच पुढे जा.

जिला कागद दाबून गोळा करायचा नाही अशी मुलगी. काही मुलींना कागद चुरगळायला आवडणार नाही, आणि काही घरांत ती समजूतदार सवयच असते. तुम्ही तिच्यासाठी गोळा करा, किंवा तिला जोडीदारणीचा गोळा पाहून त्याचे चित्र काढू द्या. दोन्ही प्रकारे ती तेच काम करते आहे.

काही बिघडले तर

हात. गोळा उचलला जातो, सपाट केला जातो, बदलून घेतला जातो किंवा त्याच्यावर बसले जाते, आणि दुसऱ्या पाहण्याआधीच बदल निघून जातो. हे जवळपास प्रत्येक गटात घडते आणि तो खोडकरपणा नाही — हलणाऱ्या गोष्टीशेजारी बसलेली चार वर्षांची मुलगी एवढेच ते आहे. लगेच तिला नवा तुकडा फाडून द्या, तिच्याबरोबर दाबून गोळा करा, आणि बाकीची खोली थांबण्याचा खेळ खेळत असताना तिला पहिल्या पाहण्यापासून पुन्हा सुरू करा. पहिला बिघडला याविषयी काहीही बोलू नका आणि त्याचा गटासाठी धडा करू नका. अर्ध्या खोलीचे असे झाले तर गोळे हातांपासून लांब ठेवा: बाकाच्या दुसऱ्या टोकाला, किंवा भिंतीकडे तोंड करून ठेवलेल्या खुर्चीवर.

तिला तो तसाच दिसतो. तिचा गोळा फारसा उघडला नाही, किंवा तिची दोन्ही चित्रे तिला सारखीच दिसतात, म्हणून ती म्हणते की काहीच बदलले नाही. तो बदलला असे तिला सांगू नका. तिला फक्त एकाच भागाकडे पाहायला सांगा: "तू पहिल्यांदा काढलेला कोपरा दाखव. तो अजूनही खालीच आहे का?" मग तिचा सपाट हात गोळ्याशेजारी ठेवा आणि विचारा की तो आता तिच्या बोटांपेक्षा पुढे पोहोचतो का. तरीही ती तसाच म्हणाली तर तिला तसाच वर खूप करू द्या आणि स्पष्ट शब्दांत सांगा: "मग तेच तुझे उत्तर आहे, आणि ते शोधायला तू नीट पाहिलेस." काहीच बदलले नाही असे प्रामाणिकपणे सांगणाऱ्या मुलीने हा संच जे शिकवतो तेच केले आहे. पान बरे दिसावे म्हणून एखादी खूप कधीही खोडू नका.

हिच्यात बदल कसे करावे

- तुमच्याकडे जे आपोआप बदलते ते कागदाच्या गोळ्याऐवजी वापरा: उन्हाच्या खिडकीत ठेवलेले तोडलेले पान जे वळते, दगडावरचा ओला हाताचा ठसा जो वाळतो, पावसानंतरचे डबके, उन्हात ठेवलेला पाण्याचा पेला ज्याकडे पुढच्या आठवड्यात पुन्हा पाहायचे. पण कोणत्याही खोलीत, कोणत्याही हवेत आणि दुसरे काहीही नसताना चालणारा एकच पर्याय म्हणजे कागदाचा गोळा.
- वेगळा आणि तसाच यांसाठी तुमच्या मुली वापरतात तेच शब्द वापरा. दोन्ही शब्द तुम्हीच मोठ्याने वाचून दाखवता.
- तुमचा गट पुन्हा भेटणार असेल तर सपाट केलेले कागद जपून ठेवा. पुढच्या वेळी प्रत्येक मुलगी स्वतःच्या कागदाकडे आणखी एकदा पाहते आणि पान ब च्या मागच्या बाजूला त्याचे चित्र काढते.
- चार जणींचा गट अखेरीस सत्र एकाच गोळात बसून करू शकतो, गोळे मधोमध ठेवून — त्यामुळे हातांवर लक्ष ठेवणे सोपे जाते.

कमी किंवा जास्त वेळेत

30 मिनिटे. 0 ते 4 दाबून गोळा करा आणि खाली ठेवा, 4 ते 12 पहिले पाहणे, 12 ते 18 हात पाठीमागे, 18 ते 25 दुसरे पाहणे, 25 ते 30 बोट दाखवून काय बदलले ते सांगा. नव्या गटासाठी हीच या संचाची खरी आवृत्ती आहे, आणि यात काहीही कापलेले नाही. इथे सुटते ते तिसरे पाहणे आणि निवांत समारोपाची फेरी, त्यामुळे एखाद्या गप्प मुलीला स्वतःच्या चित्राकडे बोट दाखवून तिचा शब्द सांगण्याची संधी मिळणार नाही. गटात गप्प मुलगी असेल तर फेरी तिच्यापासून सुरू करा.

45 मिनिटे. 0 ते 6 दाबून गोळा करा आणि खाली ठेवा, 6 ते 17 पहिले पाहणे, 17 ते 25 हात पाठीमागे, 25 ते 36 दुसरे पाहणे, 36 ते 45 बोट दाखवून काय बदलले ते सांगा. जास्तीचा वेळ पाहण्यात जातो, नव्या कामात नाही: प्रत्येक मुलीला एका लहान भागाकडे बोट दाखवायला दोनदा सांगितले जाते, आणि समारोपाच्या फेरीत प्रत्येकीला बोलण्याची संधी मिळते.

60 मिनिटे. 0 ते 8 दाबून गोळा करा आणि खाली ठेवा, 8 ते 22 पहिले पाहणे, 22 ते 32 हात पाठीमागे, 32 ते 46 दुसरे पाहणे, 46 ते 60 बोट दाखवून काय बदलले ते सांगा. ही लांबी फक्त अर्धा तास बसण्याची सवय असलेल्या स्थिरावलेल्या गटासाठी वापरा. जास्तीच्या वेळात पान ब च्या मागच्या बाजूला तिसरे पाहणे येते, आणि शेवटी दोन-तीन मिनिटे कागद उद्या कसा दिसेल याचे अंदाज घेतले जातात. यात नवे पान येत नाही आणि नवी कृतीही येत नाही, कारण या वयासाठी मोठे सत्र म्हणजे जास्त पाहणे, जास्त मजकूर नाही.

सत्र सुरक्षित ठेवताना

या सत्रात कोणालाही इजा होईल असे काहीही नाही. फक्त कागद आणि पेन्सिल, आणि कागदाचे गोळे बाकावरच राहतात. एखादीला तिचा गोळा घरी न्यायचा असेल तर नेऊ द्या.

CC BY 4.0 · Potnis Family / potnis.org. मूळ इंग्रजी मजकूर लिहिला आणि संपादित केला नमित पोटणीस (Nameet Potnis) यांनी. ही मराठी आवृत्ती इंग्रजी आवृत्तीवरून केलेले एआय भाषांतर आहे आणि ती कोणत्याही माणसाने मराठीत तपासलेली नाही. श्रेय देऊन प्रत काढा, छपा, बदला आणि वाटा.

उत्तरे आणि सत्र चालवण्याच्या सूचना

उत्तरे आणि काय बोलायचे, निरखून पाहू

या आवृत्तीविषयी. ही आवृत्ती इंग्रजी संचातून कृत्रिम बुद्धिमत्तेने अनुवादित केली आहे. यात चुका असू शकतात. काही दुरुस्त करायचे असेल किंवा वेगळ्या शब्दांत सांगायचे असेल तर hello@potnis.org वर लिहा — आम्ही ती सुधारून देऊ.

About this edition. This edition was translated from the English pack with AI. It may contain mistakes. Write to hello@potnis.org if something should be fixed or said differently — we will update it.

उत्तरे

या संचात एकच बरोबर उत्तर असे काही नाही. ती स्वतःच्या गोळ्याचे जे चित्र काढेल ते स्वीकारा, आणि शेवटी दोन्हीपैकी कोणताही शब्द स्वीकारा. वेगळा आणि तसाच ही दोन्ही खरीखुरी उत्तरे आहेत, कारण ती तिला पाहून मिळाली आहेत.

सत्र चालवण्याआधी एक गोष्ट माहीत असलेली बरी: घट्ट दाबलेला कागदाचा गोळा खाली ठेवल्यावर काही मिनिटे आपोआप थोडा उघडत राहतो, आणि कागद पातळ, कोरडा किंवा आधीच घड्या पडलेला असेल तर तो जास्त उघडतो. त्यामुळे नेहमीचे उत्तर असे असते की तो अधिक रुंद झाला, एक कोपरा वर उचलला गेला, किंवा तो आधीइतका गोल राहिला नाही. तुमचा कागद मऊ किंवा ओलसर असेल तर तो फारच थोडा उघडेल — म्हणूनच सत्राआधी तुम्ही स्वतः एक गोळा करून पाहायचा आहे.

पान पूर्ण झाले म्हणजे:

पान	पूर्ण झाले म्हणजे
अ	तिच्या गोळ्याचे एक चित्र, आणि तिने बोट दाखवलेला एक लहान भाग मुद्दाम काढलेला. चित्राऐवजी नुसत्या खुणा असल्या तरी चालते
ब	दुसरे चित्र, आणि एका शब्दावर खूण. गिरवण्याची ओळ कोरी राहिली तरी चालते

काय दिसू शकते

पानावर काय आहे	पुढे काय द्यायचे
दोन्ही चौकटीत एकेक आकार, लहान भाग नाहीत, कशावरच खूण नाही	तिच्याजवळ गुडघ्यावर बसा आणि खऱ्या गोळ्याकडे बोट दाखवा: "मला एक कोपरा दाखव." मग: "तो कोपरा तुझ्या चित्रात काढ." एक भाग पुरेसा आहे
तिला दोन्ही चित्रे सारखीच वाटतात आणि तिने तसाच वर खूण केली आहे	फक्त एकाच भागाविषयी विचारा, तिने पहिल्यांदा काढलेल्या कोपऱ्याविषयी. मग तिचा सपाट हात गोळ्याशेजारी ठेवा आणि विचारा की तो आधीपेक्षा पुढे पोहोचतो का. तरीही तिने तसाच वर खूण केली तर तसेच राहू द्या: तिने पाहिले, आणि तेच काम आहे
दोन चित्रे, अनेक लहान भाग, आणि गिरवण्याच्या ओळीत एक शब्द	पान ब ची मागची बाजू, तिसऱ्या पाहण्यासाठी. मग विचारा की हा उद्या कसा दिसेल, आणि तिचा अंदाज तिच्याच शब्दांत लिहून ठेवा

अडणारे ठिकाणे

काय होते	काय बोलायचे किंवा करायचे
ती गोळ्याला हात लावते, सपाट करते किंवा बदलून घेते	नवा तुकडा फाडून द्या, तिच्याबरोबर दाबून गोळा करा, आणि पहिल्या पाहण्यापासून तिला पुन्हा सुरू करा. पहिल्याविषयी काहीही बोलू नका
तो का उघडला असे ती विचारते	"तुला काय वाटते?" मग "आपण उद्या पुन्हा पाहू." उत्तर तिला सांगू नका
माझे चित्र चुकले आहे किंवा वाईट आहे असे ती म्हणते	"हा तुझा गोळा आहे, आणि असा गोळा दुसऱ्या कोणाकडेच नाही." मग तिला आणखी एक भाग काढायला सांगा. दुरुस्त करण्यासाठी तिच्या पानावर कधीही काढू नका
तिला पान, दगड आणि काडीसुद्धा आणायची आहे	"आज आपण एकाच गोष्टीकडे खूप वेळ पाहतो. पान पुढच्या वेळी आण"
ती शेजारणीचे चित्र उतरवते	"तिचा गोळा तिचा आहे आणि तुझा गोळा तुझा आहे." मग तिला स्वतःच्या गोळ्याच्या एका भागाकडे बोट दाखवायला सांगा आणि तो चित्रात काढायला सांगा
ती कागद चुरगळायलाच तयार नाही	तुम्ही तिच्यासाठी गोळा करा, किंवा तिला जोडीदारणीचा गोळा काढू द्या. काम दोन्ही प्रकारे तेच आहे
अखळ्या खोलीत काहीच बदलले नाही	प्रामाणिकपणे तसे सांगा: "आज आपला कागद जागच्या जागी राहिला." मग सगळ्यांनी तसाच वर खूण करावी, आणि कोरड्या दिवशी पुन्हा करून पाहा. प्रामाणिक तसाच ने भरलेली खोली म्हणजे फसलेले सत्र नव्हे
तिला स्वतःचे नाव लिहिता येत नाही	पान देतानाच तुम्ही ते लिहून द्या, तिला विचारावे लागण्याआधी

"मला एक लहान भाग दाखव" असे म्हणा, "नीट पाहा" असे कधीच नाही. "तुला काय वाटते?" असे म्हणा, "नाही, ते कारण नाही" असे कधीच नाही. एका मुलीचे चित्र उचलून "हे चांगले" असे कधीच दाखवू नका: गटाला एखादे चित्र दाखवायचेच असेल तर फळ्यावर तुम्हीच एक साधा गोळा काढा.

गंभीर काही समोर आले तर. एवढ्याशा सत्रात जड काही निघण्याची शक्यता कमीच असते, पण एखादी मुलगी काळजी वाटावी असे काही बोलली तर गटाला लगेच कागदाकडे परत आणा आणि सत्र नेहमीसारखे चालू ठेवा. इतरांसमोर तिला काहीही विचारू नका. नंतर तिच्याशी एकटीशी थोडक्यात बोला, आणखी सांगण्याचा आग्रह न धरता, आणि तुमच्या शाळेची किंवा संस्थेची जी सुरक्षिततेची पद्धत आधीपासून आहे ती त्याच दिवशी पाळा. अशी पद्धत नसेल तर त्याच दिवशी एखाद्या मोठ्या जबाबदार व्यक्तीला सांगा. तिच्या पानावर याविषयी काहीही लिहू नका.

सत्रानंतर

प्रत्येक मुलगी तिचा कागद सपाट करून स्वतःजवळ ठेवते, किंवा सपाट कागद तुम्ही एका ढिगात ठेवा. पाहण्याचे पुढचे सत्र "तुझा कागद शोध, तो अजूनही तुझ्या चित्रासारखा आहे का?" असे सुरू करता येते. बाकी काहीही साठवायची गरज नाही, आणि या संचातल्या कशालाही गुण दिले जात नाहीत, कशाचीही मोजदाद होत नाही आणि कुठेही कळवायचे नसते.

CC BY 4.0 · Potnis Family / potnis.org